

צא:

עין משפט
גר מצוה

השובר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

(ב) [ג]ל רבנא. רש"י.
(ג) פסחים נט.
(ד) ומעשרות פ"ג מ"ח.
(ה) נירסא רש"י בשם
מלכות וכן בענין. (ס) ודף
פח.

תורה אור השלם

1 את חקתי תשמרו
בהמתקן לא תרביע
כלאים שדך לא תורע
כלאים וקד כלאים
שעטו לא יעלה עליך.
ויקרא י"ט

2 כי תבא בכרם רעך
ואכלת ענבים כנפישך
שבעך ואל בלך לא
תתן. דברים כג כה

מוסף רש"י

דש באווזין ותרנגולים.
שכן להם חלל נגלים.
מזה. מי עבר עליהם משום
לא תחטא שור. אי לא. בכל
בחו בעיניו. כשור. ואל
איכל כ' (סו"ט) וכו'.

מתני' ואפילו ככסיו. דלית מוז ידיו ורגליו: **גמ'** כי שור.
דלא אקשט חוסס למחס: **דש** באווזים. דלן להם ידים להשען
וכל משענותם על רגליהן: **עד** שלא יילכו וכו'. דרכן להטיל ענבים
על הגת ודורכן כרגליהם על

אין מלאכתן נכרת בין חלל ענבים
לפיכך אין שומין בין דהוה ליה עושה
במין זה ואוכל במין אחר: **מתני'**
אכל מונע הוא עצמו וכו' ואוכל.
כל אכלתו מהן: **וכן לא אמרו.**
שיאכל חלל בשעה שהוא עוסק
במלאכה ולא שישב לו ויאכל לומר
הרי מנעמי עצמי עד כאן לא נכלתי
לאכול עכשיו אשכ לי ואוכל: **אכל**
מפני השב אכידה לבעלים. שלא
ינטל ממלאכתו ויאכל: **אמרו פועלין**
אובלין בהליכתן מאומן לאומן.
כשגמרו שורה זו והולכין להחמיל

במחירתה וכו' דהוה שעתא לאו
שעת מלאכה היא ניחא ליה לבעל
הבית נהא: **ותמור כשהיו עורקים.**
בגמרא מפרש לה: **גמ'** מהו שיאכל
בגפן אחר. שיקן אשכול גפן יפה
וילך למקום שהוא עושה שם ואכל:
ואי אמרו. למה לי למיעבי להא
פשיטא דלכול דלי אינו אוכל שור
במחזור דריבין לעיל דלכלי היכי
אכלי הרי מלאכת שור במחזור אי
אפשר לו לאכול מגפן שהוא עושה
זה שהרי קשור ללמד לפני העגלה
והנזירים עושין בגפן שאלל העגלה
ונתנים בעגלה: **אי משום הא לא**
תפשוט אמר רב שיאכל כשרא.
במורה ארוכה מאל ומנעת עד לפי
השור: **דומיא דתאנים וטנבים.**
שעושה בתאנה זו ואוכל בתאניה:
אמר רב שיאכל בריה דרב אידי.

לעולם תרשיהו בעיני ממין וממה
והאי דליטריך למימני תאנים וענבים
ודייקת הא תאנים ותאנים אוכל
בתאנה המודלת על הגפן או גפן
מודלה על תאנה ואשמועינן היה
עושה במין זה לא יאכל במין אחר
וא"צ דהו עסקו בשניהם שהרי
לרין להגביה ולהפריד הענבים של
זה מה כשהוא חותך ומייה לא ממין
שאתה נותן הוא הא תאנים ותאנים
דומיא דהני כגון המודלת על חכירה
אין לרין להמין מאחיה מהן יאכל
דממין שאתה נותן וממה שאתה
נותן הוא דבשניהם הוא עסקו:
לוייל וליפי למקום שהוא עושה.
ולמה ליה למנוע: **משום כיטול**
מלאכה. שיעטל בהליכתו ובחירתו:

אשמו ובניו מהו. שלא נשכרו
אכל בעל הבית וקא מיייה ליה:
סבריה. רבנן דבי מדרשא דבעו
למיפשוט מהא בעיין: **מהלך.**
בכרי בעל הבית כגון זה נכלתו
מאומן לאומן: **כעושה מעשה**
דמי. ויש לו לאכול ואפילו הכי
אי לאו דחקין ליה רבנן דניחא
ליה לבעל הבית מדאורייתא לא
אכלי מפני שהליכתו לרין גפן
שהולך אלאה הוא ואכלתו מענבים
שקולץ מזה שלא ממנה הוא
אלמא עושה בזה אין אוכל בזה:
לאו כעושה מעשה דמי. הלכך

כתף והולך מזה אל זה ואכיל
ומהלך

דש באווזין ותרנגולים דרבי יוסי ברבי יהודה סהו. יש לפרש
דמיבעיא ליה דשין כרגליהן ולא ככנפיהם דלן יכולין לזוש
ככנפיהם דלי בכל כחו בעיני האכיל או דלמא ידיו ורגליו בעיני
והא ליכא דלן דשין ככנפיהן אי נמי יש לומר דאפילו דשין ככנפיהן

אילו נאמר יבהמתך לא תרביע הייתי אומר
לא יאחזו אדם את הבהמה כדי שיעלה
עליה זכר תלמוד לומר כלאים כלאים הוא
ראשון הא מין במינו שרי ומין במינו נמי
אחיה אין הכנסה לא מאי אחיה הכנסה
ואמאי קרי ליה אחיה לישנא מעליא אמר
רב אשי הא מילתא בעו מינאי דכי ירבו
נחמיה ריש גלותא מהו להכניס מין ומינו
ושאינו מינו לדיד כיון דאיכא מיניה בתר
מיניה גריר או דלמא אפילו הכי לא ופשיטא
להו לאיסורא דלא כהלכתא ממש פריצותא
דעבדי: **מתני'** יהיה עושה בידיו אבל לא
ברגליו כרגליו אבל לא בידיו אפילו בכתיפו
הרי זה אוכל ר' יוסי ברבי יהודה אומר עד
שיעשה בידיו וברגליו: **גמ'** מ"ט יכי תבא
בכרם רעך בכל מאי דעביד: רבי יוסי בר'
יהודה אומר עד שיעשה בידיו וברגליו: מ"ט
ר' יוסי ברבי יהודה כי שור מה שור עד
שיעשה בידיו וברגליו אף פועל עד שיעשה
בידיו וברגליו יבעי רבה בר רב הונא דש
באווזין ותרנגולים לר' יוסי ברבי יהודה מהו
בכל כחו בעיני והא איכא או דלמא בידיו
וברגליו בעיני והא ליכא תיקו אמר רב נחמן
אמר רבה בר אבבה יפועלים עד שלא הילכו
שתי וערב בגת אוכלין ענבים ואין שותין יין
משהילכו שתי וערב בגת אוכלין ענבים
ושותין יין: **מתני'** יהיה עושה בתאנים
לא יאכל בענבים בענבים לא יאכל בתאנים
אבל מונע את עצמו עד שמגיע למקום
יפות ואוכל ויכולן לא אמרו אלא בשעת
מלאכה אבל משום השב אכידה לבעלים
אמרו פועלין אוכלין בהליכתן מאומן לאומן
ובחירתן מן הגת ובחמור כשהיא פורקת:
גמ' איבעיא להו עושה בגפן זה מהו שיאכל
בגפן אחר ממין שאתה נותן לכליו של בעל
הבית בעיני והא איכא או דלמא ממה
שאתה נותן לכליו של בעל הבית בעיני
והא ליכא ואם תמצו לומר עושה בגפן זה

מיבעיא ליה דדומיא דשור ממש
בעיני וכו' דמשמע דפשיטא ליה
דלי איכא ידיו ורגליו כי שור דלכול
ולא בעי שור ממש וא"כ יליף שור
שור משנת וא"כ שוף נמי יליף כדמנן
בסוף הפרה (כ"ק דף נד): דשין שור
ובהמה חיה ועוף לעינין חסימה א"כ
מאי מיבעיא ליה ר"ל כיון דבעי
רבי יוסי ברבי יהודה דומיא דשור
מיבעי ליה דלמא עוף אינו שור לשור
לענין חסימה וממיתין דהתם כמנא
קמא דהכל: **שור** במחזור היכי
משכחת לה. פירש בקונטרס הלא
הכנה אינה יכולה להגיע ולאכול
מגפן שעל העגלה שהיא נושאה
שהכנה לפני העגלה ואין נראה
לר' דההוא גפן הו' תלוש ולא מחובר
אלא הכי פירשו במחזור היינו
כשהוא דש במחזור הכי משכחת לה
שיאכל אותן שכולין עצמן שהוא דש
דכשלא שור נטלוש אחי שפיר שכל
מחזקה החלושה אשר שם מחזקה
כאגודה אחת ואין לרין לאכול מאותה
שהוא דש ממש אלא מחובר כל קלה
וקלה חשוב בפני עצמו ומשני כשרא
פירוש בקונטרס או בתאנה שהיא
ארוכה שיטל לאכול אותן שכולין
עצמן שהוא דש: **הא** עושה מעשה
אובל מן התורה. מימה מנלן למידק
הכי דמתניתין לא משמע כלל דלא
קמיין אלא שאוכל משום השבת אכידה
אבל אי לאו משום הכי לא היה אוכל
אפילו מהלך כעושה מעשה דמי
דעושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר
ו"ל דדייק מדלא נקט במתניתין
משום השבת אכידה אמרו הפועלים
אוכלים כשמינאים כלים מאומן לאומן
דכו עושין מעשה ומייה הוה דעיין
דאפילו כעושה מעשה אין אוכלים
אלא מפני השבת אכידה אלא ודאי
מדנקט בהליכתן מאומן לאומן שאין
עושין מעשה משמע דלי הוה עבדי
מעשה הוה אכלי מדאורייתא:
אלא

לא יאכל בגפן אחר שור במחזור הכי
אידי בשרבא תא שמע היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים הא תאנים
ותאנים דומיא דתאנים וענבים אוכל ואי אמרת עושה בגפן זה אינו אוכל
בגפן אחר היכי משכחת לה אמר רב שיאכל בריה דרב אידי במודלית תא
שמע אבל מונע את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואוכל ואי אמרת עושה
בגפן זה אוכל בגפן אחר ניזיל וניתי וניכול התם משום ביטול מלאכה לא
קא מיבעיא לן כי קא מבעיא לן היכא דאיכא אשתו ובניו מאי תא שמע
וכולם לא אמרו אלא בשעת מלאכה אבל מפני השב אכידה לבעלים אמרו
פועלים אוכלים בהליכתן מאומן לאומן ובחירתן מן הגת סבריה מהלך
כעושה מעשה דמי ומשום השב אכידה לבעלים הוא דאכיל מדאורייתא לא
אכיל אלמא עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה
בגפן זה אוכל בגפן אחר ומהלך לאו כעושה מעשה דמי איכא דאמר סבריה
מהלך לאו כעושה מעשה דמי והיינו מעמא דמדאורייתא לא אכיל משום
דלאו כעושה מעשה דמי הא עושה מעשה אכיל מדאורייתא אלמא עושה בגפן
זה אוכל בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר
ומהלך

אי לאו מפני השבת אכידה לא היה ליה למיכל: **הא עושה מעשה.** כגון נשא

